

Mehmet Atif Benderlioğlu (1910-1992)

1910 yılında Yozgat/ Akdağmadeni'nde dđnyaya geldi. Babası Hđseyin Hami Bey, annesi Firdevs Hanım'dır. Baba Hđseyin Hami Bey, Malatyalıdır. Uzun yıllar Reji mđdđrlđklerinde ve Meclis Umumi azalığında çalıştı. Dedeleri Afganistan'ın Benderabat şehrinden geldiğinden aile soy isim olarak Benderlioğlu'nu tercih etti. Anne Firdevs Hanım Rumelilidir. Dđrt çocuklu bir ailenin ikinci çocuğu olarak dđnyaya geldi. Bir ağabeyi ve iki kız kardeşi vardı. Atif Benderlioğlu ilk ve ortaokulu Malatya'da okudu. Lise eğitimini 1930'da Sivas'ta, yđksekđđrenimini 1934'de Ankara Hukuk Fakđltesinde tamamladı.

Mehmet Atif Benderlioğlu

Benderlioğlu üniversite eğitimine devam ederken Ankara Kadastro Heyetinde ve Ankara Sulh Hukuk Mahkemesinde zabıt kâtibisi olarak çalıştı. Ankara Askeri Fabrikalar Hukuk Mđřavirliğinde görev aldı. Hukuk eğitimini başarıyla tamamladıktan sonra 30 Aralık 1934'de Ankara Adliyesinde aday hâkim olarak mesleğe başladı. 14 Mart 1935'te Maliye Bakanlığı Hukuk Mđřavirliğinde 2. mđmeyyiz oldu. 17 şubat 1938'de 1. mđmeyyizliđe yükseldi. 28 Haziran 1938'de askere giderek silahaltına alındı. Bu arada 8 Eylül 1938'de Muhterem Hanımla evlendi. 31 Aralık 1938'de Yedek Subay Okulundan Yd. Tank Asteğmen rđtbesiyle kıt'aya çıktı. 30 Haziran 1939'da Yd. Teğmenliğe yükseltildi. 26 şubat 1940'da askerlikten terhis olarak Maliye Bakanlığına dđndđ. Bakanlıkta Baş Hukuk Mđřavir yardımcılığı yaptı. Benderlioğlu, Maliye Bakanlığındaki görevine devam ederken 19 Haziran 1940'da tekrar askeri eğitime alındı. 2 Ekim 1940'da ordudan Yd. Ősteđmen olarak tamamen terhis oldu.

Atif Benderlioğlu, askerlik görevini tamamladıktan sonra Sđmerbank Genel Mđdđrlđğünde avukat olarak çalışmaya başladı. Aynı dönemde Ankara Ticaret Odası ve Umumi Mağazalar TAş avukatlığını da yaptı. Çok partili hayata geçişle birlikte Benderlioğlu, 1946'de DP saflarından siyasete katıldı. DP Ankara İl başkanlığı görevinde bulundu. Bu dönemde Sđmerbank'tan ayrılarak serbest avukat olarak çalışmaya devam etti.

3 Ekim 1950'de gerçekteştirilen yerel seşimlerde Benderlioğlu, Ankara Belediye Başkanı seşildi. Görevine bağlı, memlekete hizmette oldukça heyecanlıydı. Dđnemin muhalif yayın organlarından Akis Mecmuası Benderlioğlu'nun bu heyecanını şoyle anlatmaktadır. Kasım ayının en soğuk Ankara sabahlarında, sokakların sararmış yapraklardan temizlenmesine nezaret etti. Erkenden Sıhhiye'ye geçip Belediye Otobđs Garajında ilk seferlerine hazırlanan şoförlerin, bekçi ve biletçilerin dertlerine ortak oldu. Ankara'yı mahalle mahalle dolaştı. Halkın şikâyetlerini bizzat dinledi. şehrin en önemli sorunu olan su meselesini çözmek amacıyla bđyđk gayret sarf etti. Belediye Başkanı olarak Benderlioğlu, "parti tefriki göstermeden iyi, dđrđst tanındı". şehrin özellikle sorunu çözmek için çok çalıştı. Ankaralılar da bu başkanı çok sevdiler. Bu dđrt yıllık başkanlık dđnemi başarılı hizmetlerle geçti. Fakat Benderlioğlu, 18 Mart 1954'de milletvekili adayı olabilmek için belediye başkanlığından istifa etti.

Atif Benderlioğlu, 1954 Genel Seçimlerine Ankara'dan milletvekili adayı oldu. Halkın bđyđk teveccđhđyle meclise Ankara milletvekili olarak seşildi. Benderlioğlu, yasama çalışmalarını yakından izledi. DP Meclis Grup başkanlığı yaptı. Belediyecilik üzerine yapılan yasa faaliyetlerine bđyđk katkılarda bulundu. Benderlioğlu parlamenter görevinin yanında DP Genel İdare Kurulunda da yđneticilik yaptı. Partinin çeşitli idari kademelerinde sorumluluklar ũstlendi. Benderlioğlu,

1957 genel seçimlerine Ankara'dan aday olmadı. Parti içerisinde yaşanan aksaklıkları ve yapılan yanlışlıkları bizzat ifade etmekten de çekinmedi. Fakat Benderlioğlu'nun bu uyarları pek dikkate alınmadığından DP, Ankara'da seçimleri kaybetti. Benderlioğlu, 11. Dönem Meclise Yozgat milletvekili olarak katıldı. Bu dönemde Başbakan Adnan Menderes'in kurmuş olduğu 23. Hükümette Benderlioğlu, 9 Aralık 1959'da Milli Eğitim Bakanı olarak yer aldı. Benderlioğlu bu görevini 27 Mayıs Askeri darbesine kadar sürdürdü.

Atıf Benderlioğlu, darbe sonrasında tutuklanarak Yassıada'ya gönderildi. Mahkemede "Vatan Cephesi", "İstanbul-Ankara Olayları" ve "Anayasayı İhlal" suçlamasıyla yargılandı. Savcılık son DP Hükümetinde bakan olarak yer aldığı için ağır cezalar verilmesini istedi. Fakat mahkemede diğer bakanlara nazaran daha hafif bir caza aldı. Mahkeme Benderlioğlu'na Anayasayı İhlal Suçundan Türk Ceza Kanunu'nun 146/3 üncü maddesi gereğince on sene ağır hapis ve ömür boyu kamu hizmetlerinden uzaklaştırılmasına, Ankara'da emniyet gözetimi altında üç sene dört ay bulundurulmasına ve 200 lira maktu harç alınmasına oy çokluğuyla karar verdi.

Atıf Benderlioğlu, 27 Ekim 1964'de Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel'in af yetkisini kullanmasıyla Kayseri Cezaevi'nden tahliye oldu. Benderlioğlu, 30 Aralık 1964'de Ankara Barosu'ndaki kaydını güncelleyerek serbest avukat olarak çalışmaya başladı. 1 Ağustos 1967- 2 Haziran 1975 tarihleri arasında Ankara Ticaret Odasında hukuk müşavirliği yaptı. Adalet Partisi'nden siyasete tekrar giren Benderlioğlu 12 Ekim 1975-12 Eylül 1980 tarihleri arasında Cumhuriyet Senatosunda Ankara Senatörü olarak görev yaptı. Benderlioğlu, 12 Eylül Askeri darbesiyle ikinci kez siyasetin dışında kaldı.

Siyasetten ayrıldıktan sonra sanatsal faaliyetlere yoğunlaşan Atıf Benderlioğlu, ilk kişisel sergisini Ankara Akbank Çankaya Şubesi Sanat Galerisi'nde açtı. Müzikle de amatörce ilgilendi. Benderlioğlu yayın faaliyetleri de gerçekleştirdi. Alaattin Öğelman-Atıf Benderlioğlu, İktisadi Devlet Teşekkülleri Hukuku, Recep Ulusoğlu Basımevi, Ankara 1944. Atıf Benderlioğlu, "Ankara'da İlk Şehir Planlama Çalışmaları ve Yenimahalle Uygulaması" Başkent Söyleşileri, Kent-Koop Yayınları, Ankara 1990 eserlerinin yanında Ankara Barosu Dergisi, Milli Kültür ve Musiki Mecmualarında çeşitli yayınlarda bulundu.

Benderlioğlu evine ve ailesine çok düşküdü. Ailesiyle birlikte zaman geçirmekten büyük keyif alırdı. Bakanlık yaptığı dönemde de mütevazı bir evde yaşadı. Lüksü ve sefahati sevmezdi. Neşeli, esprili, sağduyulu ve ikili ilişkilerde oldukça başarılıydı. Meclis içerisinde vakur, kendisinden emin ve saygı duyulan bir parlamenterdı. Meclis dışında sözüne güvenilen ve toplum tarafından değer gören ve büyük itibar sahibi bir kişilikti. Sporu yakından takip ederdi. Sıkı bir Fenerbahçe taraftarı olarak bilinirdi.

Evli ve üç çocuk (Babür, Emine Mehlika ve Hüseyin Reha) babası olan Atıf Benderlioğlu, 27 Nisan 1992'de Ankara'da vefat etti. Kabri Ankara Cebeci Asri Mezarlığında yer almaktadır.

Şerif DEMİR

KAYNAKÇA

Akis Mecmuası, C.XIII/213, (7 Haziran 1958)

ARSLAN Zühtü – TARAKÇI Selma, **Türk Parlamento Tarihi**, 11. Dönem Biyografiler (1957-1960), C. III, TBMM Kültür Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları, Ankara 1991

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA) Kurum No: 10 9 0 0 Yer Bilgisi: 105 330 1

ÇOKER Fahri, **Türk Parlamento Tarihi Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin Özgeçmişleri**, C. II, TBMM Yayınları, Ankara 1999

TBMM Albümü 1950-1980, C. II, Haz. Komisyon, TBMM Yayınları, Ankara 2010

TBMM Genel Evrak ve Arşivi (Mehmet Atif Benderlioğlu **Dosyası**)

TBMM Zabıt Ceridesi, D.11, C.VII, İ.39, (18 Şubat 1959)

02/06/2023 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/mehmet-atif-benderlioglu/?pdf=5761> adresinden erişilmiştir